

Datum

26 augustus 2024

Onderwerp

VNG-inbreng CD Arbeidsmigratie 4 september

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Op 4 september komt uw commissie bijeen voor een debat over arbeidsmigratie. Het stond oorspronkelijk gepland op 16 mei. Wij vragen uw aandacht voor:

1. **Drie jaar na Roemer: jaarrapportage arbeidsmigranten 2023 en aanverwante toezeggingen.**
 - a. Meer zicht op arbeidsmigranten door opnemen zorgplicht uitzenders in Wtta;
 - b. Toezicht en Handhaving vereisen samenwerking; daartoe moeten barrières worden weggenomen;
 - c. Dakloze arbeidsmigranten; breidt aantal gemeenten in pilots uit en maak geld voor pilots structureel;
 - d. Kinderen van arbeidsmigranten: structureel middelen voor gemeenten in het sociaal domein.
2. **Uitvoering motie Omtzigt over Effectrapportage: hoe verhoudt zich dit met de plannen in het Hoofdlijnenakkoord met betrekking tot een afwegingskader voor nieuwe bedrijven?**

Toelichting

1. **Drie jaar na Roemer: jaarrapportage arbeidsmigranten 2023 en aanverwante toezeggingen.**

In goede samenwerking met het rijk werkt de VNG mee aan de uitvoering van de adviezen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten (verder Aanjaagteam, ook wel Commissie Roemer). Ondanks dat de adviezen meer dan drie jaar oud zijn, zijn zij nog steeds actueel en moeten in samenhang worden opgepakt. We constateren dat door veel wetgevingstrajecten de uitvoering van de adviezen veel tijd vergt.

We vragen u ervoor te blijven pleiten dat ook het nieuwe kabinet de adviezen van het Aanjaagteam zal uitvoeren. Naast deze algemene oproep, zijn er nog een aantal specifieke punten:

- a) **Meer zicht krijgen op de arbeidsmigranten die in Nederland verblijven is hard nodig**
Het Aanjaagteam heeft aanbevolen maatregelen in te voeren om beter zicht te krijgen op arbeidsmigranten door te zorgen voor juiste en actuele inschrijving in de BRP. We constateren dat, ondanks veel toezeggingen over verbeteringen op de korte termijn, er nog te weinig stappen

worden gezet. De stappen die gezet worden – bijvoorbeeld in de Registratie Niet Ingezetenen (RNI) rondom het vrijwillig vastleggen van het eerste verblijfadres en van contactgegevens – dragen maar beperkt bij aan verbeteringen om meer zicht te krijgen op arbeidsmigranten. Veel individuele gemeenten wijzen ons op de problemen die dat geeft op zaken als huisvesting, integratie en scholing van kinderen. Daarnaast hebben twee RIEC's (Haaglanden en Limburg) deze problemen ook als bestuurlijk signaal afgegeven.

Er moet daarom bij de Wet Toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten (Wtta) een zorgplicht komen voor registratie van buitenlandse arbeidskrachten door uitzendbureaus. Op 14 mei – met het oog op de oorspronkelijke datum van het debat op 16 mei – hebben wij u een petitie aangeboden met deze boodschap. De petitie is als bijlage toegevoegd.

Dit wetsvoorstel voert een toelatingsstelsel in voor uitzendbureaus en andere bedrijven die arbeidskrachten ter beschikking stellen (uitleners). De kern van dit nieuwe stelsel is dat uitleners alleen arbeidskrachten ter beschikking mogen stellen als zij daartoe toegelaten zijn. Als voorwaarde voor de toelating wil de VNG dat de adviezen van het Aanjaagteam worden gevolgd, zoals toegezegd door het kabinet, en dat uitzenders een zorgplicht krijgen om arbeidsmigranten juist te registreren als criterium voor de toelating. Dit is een wezenlijk advies van het Aanjaagteam. Helaas is dit advies niet opgenomen in de Wet.

b) Toezicht en handhaving vereisen samenwerking

Gemeenten hebben taken op het gebied van huisvesting. Het afgelopen jaar zijn daar taken bijgekomen voortvloeiend uit de Wet Goed Verhuurderschap. De huisvesting wordt vaak georganiseerd door werkgevers/uitzenders. Het is daarom van belang dat gemeenten samenwerken met partijen die toezien op werkgevers/uitzenders, zoals de Nederlandse Arbeidsinspectie en de Belastingdienst. Momenteel zien we dat samenwerking lastig is, onder meer vanwege problemen ervaren met bevoegdheden en gegevensdeling. Daarnaast zien we ook dat partijen terughoudend zijn in de samenwerking met gemeenten. Zowel de wettelijke grondslagen voor gegevensdeling als de bereidheid tot samenwerking op het gebied van toezicht en handhaving zijn verbeterpunten.

We willen u verzoeken de minister te vragen dat barrières worden weggenomen rond gegevensuitwisseling bij de handhaving van misstanden rondom arbeidsmigranten.

c) Problematiek rondom dakloze arbeidsmigranten

Steeds meer gemeenten hebben problemen met dakloze arbeidsmigranten. Dakloze arbeidsmigranten zijn soms al met problematiek naar Nederland gekomen of zij zijn dakloos geworden doordat huisvesters, werkgevers en uitzenders de arbeidsmigranten meteen na het verliezen van werk op straat zetten.

De maatschappelijke opvang heeft te maken met een stijgend aantal arbeidsmigranten met meer zware problematiek. Er zijn pilots gestart bij zes gemeenten met incidentele bekostiging door het rijk. Daarnaast is er een checklist ontwikkeld. Deze maakt duidelijk dat waarschijnlijk meer

arbeidsmigranten recht hebben op maatschappelijke opvang dan tot op heden door de meeste gemeenten werd verwacht.

Tegen die achtergrond vinden wij dat:

- Er meer gemeenten dan het huidig aantal aan de pilots mee moet kunnen doen en dat de middelen voor de pilots structureel moeten kunnen worden ingezet.
- Er structureel méér middelen beschikbaar gesteld moeten worden, omdat de checklist inzichtelijk maakt, dat waarschijnlijk meer mensen gebruik mogen maken van de maatschappelijke opvang. Meer middelen maken het mogelijk afdoende capaciteit te organiseren in de maatschappelijke opvang en het zorgt er voor dat opvang van arbeidsmigranten niet ten koste gaat van de overige aanpak van dakloosheid.

d) Meer aandacht voor de kinderen van arbeidsmigranten

Het rapport van het Aanjaagteam ging beperkt in op kinderen van arbeidsmigranten. Er zijn ongeveer 70.000 kinderen van arbeidsmigranten in Nederland. Er zijn duidelijke signalen dat dit onderwerp extra aandacht behoeft. Mede op het gebied van onderwijs aan deze kinderen en de (latente) vraag naar jeugdzorg.

Daarom pleiten wij ervoor dat gemeenten structureel middelen in het sociaal domein ontvangen voor de kinderen van arbeidsmigranten, met name voor integratie en taalonderwijs van arbeidsmigranten en hun gezin die zich (permanent) in Nederland willen vestigen.

2. Arbeidsmigratiepakket n.a.v. de motie van het lid Omtzigt over de voorbereide maatregelen ten aanzien van arbeidsmigratie verder uitwerken en in het vroege najaar voorleggen aan de Kamer (Kamerstuk 36392-5)

Het afgelopen jaar is de politieke interesse voor de Effectrapportage (bij nieuwe bedrijvigheid) toegenomen en is er een discussie ontstaan over het verplicht stellen van de Effectrapportage. In de stukken wordt deze Effectrapportage (daar nog Bedrijfseffectenrapportage) genoemd, waarbij op onderdelen andere verwachtingen geschetst zijn.

De Effectrapportage biedt gemeenten een handreiking waarmee gemeenten zelf aan de slag kunnen op basis van het huidige juridisch instrumentarium. De eerste uitkomsten zijn dat een dergelijk instrument niet verplicht gesteld kan worden op basis van de huidige regelgeving. Daarnaast is het een instrument dat het mogelijk maakt om bij nieuwe bedrijvigheid in het beginstadium afspraken te maken over de huisvesting. Het instrument zorgt niet voor een uitspraak op basis van een bredere afweging of de bedrijfsvestiging al dan niet wenselijk is.

Wij roepen u op de minister te bevragen hoe zich dit verhoudt met de plannen in het Hoofdlijnenakkoord met betrekking tot een afwegingskader voor nieuwe bedrijven.